

Mgr Barbara Panciszko

Streszczenie pracy doktorskiej zatytułowanej:

***Potencjalne skutki inicjatyw na rzecz liberalizacji unijnych regulacji
w obszarze genetycznie modyfikowanych organizmów dla realizacji
konceptji Europejskiego Modelu Rolnictwa***

Dysertacja doktorska miała na celu odpowiedzieć na pytanie, czy zliberalizowanie przepisów dotyczących wykorzystywania genetycznie modyfikowanych organizmów (GMO) w rolnictwie w Unii Europejskiej doprowadzi do zmian w realizacji koncepcji Europejskiego Modelu Rolnictwa (EMR). Podstawę teoretyczną stanowi orientacja konstruktywistyczna w stosunkach międzynarodowych oraz studiach europejskich, wspomagana konstruktywistyczną teorią społeczną i instytucjonalizmem socjologicznym. W pracy wykorzystano metodę jakościową – *proces tracing* oraz narzędzie badawcze w postaci analizy SWOT.

Pierwszy rozdział pracy dotyczy koncepcji Europejskiego Modelu Rolnictwa. Dokonano w nim analizy tej koncepcji w czterech ujęciach: aksjologicznym, prawnym, ekonomicznym i politycznym. Przedstawiono krótki rys historyczny koncepcji EMR, definicję, oraz aspekty, w jakich możemy ją rozpatrywać. Następnie zidentyfikowano normy, wartości, idee i instytucje składające się na koncepcję EMR w aspekcie ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. W ujęciu prawnym wskazano na najważniejsze akty prawa pierwotnego (zapisy traktatowe) oraz wtórne (rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, komunikaty), które zawierają przepisy ustanowione w myśl tej koncepcji. Ujęcie ekonomiczne wskazuje na cele związane z konkurencyjnością i zyskownością działalności rolnej. Ostatni podrozdział pokazuje polityczny wymiar koncepcji EMR, czyli jej realizację za pomocą konkretnych instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej. Przedstawiono ewolucję stosowanych instrumentów i wprowadzane reformy od momentu uchwalenia Traktatów Rzymskich.

W kolejnej części pracy przedstawiono problem genetycznie modyfikowanych organizmów w rolnictwie. Zawiera definicję podstawowych pojęć z zakresu biologii: biologia molekularna, gen, biotechnologia, inżynieria genetyczna, organizm modyfikowany

genetycznie (transgeniczny), żywność transgeniczna (modyfikowana genetycznie). Kolejnym krokiem pozwalającym na przybliżenie problematyki GMO było zdefiniowanie biotechnologii i pokazanie jej osiągnięć w różnych dziedzinach (określanych za pomocą kolorów: białego, zielonego, czerwonego, etc.). Następnie zaprezentowano historię rozwoju inżynierii genetycznej w kierunku genetycznie modyfikowanych organizmów oraz najważniejsze efekty, jakie są uzyskiwane dzięki tym zabiegom na roślinach. Kolejna część pokazuje proces wprowadzania genetycznie modyfikowanych organizmów na komercyjną skalę w rolnictwie w skali globu. Wskazuje na ich ekonomiczne znaczenie w światowej produkcji rolnej (posłużyła do tego analiza danych statystycznych dostępnych w raportach i bazach danych). Wymienia państwa korzystające z osiągnięć zielonej biotechnologii, przepisy prawne w nich obowiązujące oraz uprawiane rośliny.

Prawne aspekty funkcjonowania genetycznie modyfikowanych organizmów we Wspólnocie Europejskiej/Unii Europejskiej zaprezentowane zostały w rozdziale trzecim. Dokonano analizy przepisów prawnych dotyczących organizmów transgenicznych wykorzystywanych w rolnictwie w UE oraz identyfikowano podmioty zaangażowanych w proces podejmowania decyzji dotyczących wykorzystywania GMO w rolnictwie w Unii Europejskiej).

Rozdział czwarty jest próbą prześledzenia procesu dotyczącego wprowadzanie uregulowań prawnych w obszarze wykorzystywania genetycznie modyfikowanych organizmów w rolnictwie w WE/UE. W ramach poszczególnych etapów wprowadzania regulacji postawione zostały hipotezy i poddawano je weryfikacji w oparciu o zgromadzone materiały źródłowe (dokumenty Komisji Europejskiej wydawane w ramach procedury komitologii, akty prawne Komisji Europejskiej, dokumenty i akty prawne Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej, pytania poselskie, dokumenty państw członkowskich, sprawozdania ze spotkań, raporty, artykuły i notatki prasowe). W efekcie tego procesu zidentyfikowano prawdopodobne mechanizmy przyczynowe, które mogły doprowadzić do przyjęcia obowiązujących przepisów prawnych dotyczących GMO w rolnictwie w UE.

Ostatni rozdział dotyczy koncepcji Europejskiego Modelu Rolnictwa po zliberalizowaniu prawa dotyczącego genetycznie modyfikowanych organizmów w Unii Europejskiej. Zestawiono zasady, idee, wartości, instytucje tworzące koncepcję Europejskiego Modelu Rolnictwa z regułami i prawem odnoszącym się do komercyjnego wykorzystywania GMO w rolnictwie. Podrozdział drugi zawiera definicję liberalizacji przepisów dotyczących GMO oraz przyczyny mogące do tego doprowadzić

(wyszczególniono dwie grupy tych przyczyn: naciski podmiotów, które dzięki temu osiągną najwyższe profity ekonomiczne oraz procesy zachodzące na międzynarodowym rynku żywnościowym). Ostatni podrozdział to analiza tego, jakie wady i zalety uzyskają poszczególne elementy koncepcji EMR po wprowadzeniu liberalnych przepisów oraz czy stanowią one szansę czy zagrożenie dla dalszej realizacji koncepcji w obecnym kształcie. Narzędziem użytym do identyfikacji wad, zalet, szans i zagrożeń jest analiza SWOT.

Barbara Pamiś

10.05.2018 r.